

Бобан Д. СТОЈКОВИЋ*

Богословија Светих Кирила и Методија у Нишу

“ШИПТАРСКИ ГЕНОЦИД НАД СРБИМА
СА КОСОВА, РАТНЕ 1941–1943. ГОДИНЕ:
ЉУБИТЕ ЗЕМЉУ ВЕЛИКЕ АЛБАНИЈЕ”:
СВЕДОЧАНСТВО ИЛИЈЕ МАСЛОВАРИЋА

Апстракт: У прилогу рада доносимо сведочење о страдању Срба на Косову и Метохији, и то у појединим селима у општини Вучитрн, Лиљан, Косово Поље и Приштина. Документ је похрањен у архиви Епархије рашко-призренске која је од 1999. године из Призрена дислоцирана у Манастир Грачаницу.

Кључне речи: Страдање Срба, Косово и Метохија, Други светски рат.

Иако непрекидно присутни у јавности као важан политички проблем и средишњи фокус српског националног идентитета Косово и Метохија у многим аспектима – са становишта историографије и других друштвених наука – представљају недовољно испитано подручје.

Последњих година, међутим, објављено је неколико вредних монографија о историји српског народа на Косову и Метохији. Историчар Милош Јагодић је два књигама обрадио српско–албанске односе крајем 19. и почетком 20. века и уређење новоослобођених области Старе Србије у Првом балканском рату. Трећу књигу посветио је месту Старе Србије у српској државној мисли 19. века (Јагодић 2016; Јагодић 2013). Више монографских радова и докторских дисертација посвећено је историји Косова и Метохије у оквирима Краљевине Југославије. Својеврсну круну бављења Старом Србијом у новијој српској историјској науци представља рад Славенка Терзића (Терзић 2012).

Монографија професора Радоша Љушића из два дела о Истоку, насељу на Метохији, такође, представља истраживачки утемељено сазнања о животу и страдању Срба на једном мањем делу територије Метохије у дужем временском интервалу. (Љушић 2011; Љушић 2015.)

Период између два светска рата на Косову и Метохији, обрадили су српски историчари Владан Јовановић и Божица Славковић.

Српска и југословенска историографија баштини више историографских, публицистичких и мемоарских радова у којима се говори о злочинима извршеним

* Докторанд, bbnstojkovic@yahoo.com

у току Другог светског рата на подручју Косова и Метохије, али је мало оних који настоје да на целовит начин осветле бројне облике путем којих се он исказивао у тој сложеној историјској, националној и верској средини. Дуги низ година злочини почињени над српским народом током Другог светског рата сматрани су, на неки начин, забрањеном темом и у југословенској и у српској историографији.

Проблем извршених злочина је узредно додириван у научним радовима о настанку идеје о Великој Албанији и њеном остваривању, о окупаторима и албанским квислинзима и њиховим злочинима над Србима на Косову и Метохији (нацистичка Немачка у Србији, 21. СС брдска дивизија „Скендербег“, коју су сачињавали Албанци и муслимани, италијански окупациони систем и војне формације у Југославији), о страдању Српске Православне Цркве у Југославији, о ратној штети коју су немачки, италијански и бугарски окупатори учинили у Југославији, о избеглицама и пресељеницима на територији окупиране Југославије, у литератури о логорима и затворима, деловању НОВЈ и ЈВУО на овом и суседним подручјима, у сећањима учесника ратних збивања, збиркама архивских докумената (дипломатска, војна, полицијска, судска грађа), у монографијама појединих општина и другој литератури. Тема ратних злочина на Косову и Метохији током окупације сила Осовине за време Другог светског рата није довољно историографски обрађена у научним радовима у директном обрађивању само теме страдања становништва, нарочито српског на Косову и Метохији, а посебно у студијама и монографијама које обухватају читаво подручје Косова и Метохије.

О окупаторима и квислинзима и њиховим злочинима над српским и јеврејским становништвом на Косову и Метохији једна од најзначајнијих монографија је: „Сурова времена на Косову и Метохији, квислинзи и колаборација у Другом светском рату“ у издању Института за савремену историју Србије из Београда, Републичког одбора СУБНОР-а и Војноиздавачког и новинског центра из Београда, чији су аутори Бранислав Божовић и Милорад Вавић (Божовић, Вавић 1991). У овој монографији представљени су сви већи злочини албанских квислинга у Другом светском рату на Косову и Метохији, имена инспиратора, организатора, наредбодаваца, извршилаца и саучесника злочинаца, места страдања – називи стратишта, типологија злочина, бројни подаци о жртвама злочина (имена, старост, занимање, места пребивалишта).

Монографије следећих аутора задиру у историју Другог светског рата на Косову и Метохији, посебно истичући тежак положај српског становништва које је претрпело огромна страдања од стране албанских или колаборационистичких снага.

Павле Целетовић Иванов у монографији „СС-дивизија „Скендербег“, у издању „Нове књиге“ у Београду 1987. године, доноси детаље везане о деловању и злочинима ове дивизије. Ђорђе Боразан „Велика Албанија: поријекло – идеје – пракса“, у издању Војноисторијског инситута Војске Југославије, 1995. године.

Монографија Ненада Антонијевића „Косово и Метохија 1941–1945. година – ратни злочин“, у издању Музеја жртва геноцида, 2017. године. Монографија је проистекла из докторске дисертације са нешто другачијим насловом „Ратни

злочини на Косову и Метохији 1941–1945. године“, одбрањене маја 2016. године на Филозофском факултету у Београду.

Монографија Дмитрија Фролова „Под барјаком Скендербега : албански доброволци на служби у СС трупима : (1943–1944)“, публикована је 2020. године у Београду, у издању Чигоја штампе. Аутор на основу грађе из више руских, српских, енглеских, немачких и албанских архива и библиотека реконструира активности и злочина албанских есесоваца на Косову и Метохији.

И поред напред побројаног (бројне вредне и незаобилазне књиге за проучавање историје Косова и Метохије и српског присуства на том подручју), сматрамо да није довољно писано о Косову и Метохији. У свести нашег народа и јавности, преовлађују када је реч о овим просторима митови и многе погрешне чињенице. Тема Косова и Метохије је у фокусу интересовања, често само приликом обележавања значајних државних и верских празника. Сматрамо да је таквом стању једним делом допринела и српска, а раније југословенска историографија својим погрешним деловањем, али још у већој мери неделовањем. Као „оправдање“, ту може послужити оптерећење идеолошког калупа који је наметнула идеологија владајуће партије (КПЈ – СКЈ) у време социјалистичке Југославије. Политика братства и јединства, у начелу хумана идеја, на овом пољу нанела је огромне штете, инсистирањем на једнаком доприносу свих југословенских народа и мањина у антифашистичкој борби и страдању у Другом светском рату.

Необјављена архивска документација о страдању српског становништва на Косову и Метохији у току Другог светског рата налази се у Архиву Југославије, у фондovima Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, Државној комисији за утврђивање ратне штете (Репарационој комисији), Савезној комисији за попис жртава рата 1941–1945, Емигрантској влади Краљевине Југославије, потом у Архиву Србије, у фондovima Земаљска комисија Србије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, Министарски савет Милана Недића, Комесаријат за избеглице и пресељенике, као и у фондovima Војног архива Србије – Архиви Народноослободилачког покрета, Италијанској архива, Немачкој архива, Недићевој архиви и Четничкој архиви, као и у Историјском архиву Београда, у фондovima Заповедника полиције безбедности, службе безбедности Београд – БДС и Специјалне полиције. Подаци о људским губицима на Косову и Метохији, у периоду 1941–1945. године налазе се и у Архивима ССУП-а и РСУП Србије у Београду, Архиву САНУ у Београду и Архиву Светог Синода Српске православне цркве у Београду, као и у архивама појединих Епархија Српске православне цркве. Поред тога, значајна збирка докумената који документују тешкоће које је претрпело српско становништво налази се у страним репозиторијумима, посебно у Централном државном архиву Албаније у Тирани, као и у Архиву Генералштаба Републике Италије, Централне државне Архива, и Архива Министарства иностраних послова Италије у Риму. Иако се ови архиви истичу у својим организационим напорима, постоје изазови које треба превазићи, укључујући језичке и финансијске баријере.

Ненад Антонијевић у својој књизи: „Албански злочини над Србима на Косову и Метохији у Другом светском рату: документа“ (Антонијевић 2009), не помиње документ који се наводи у овом раду.

Свети архијерејски синод Српске православне цркве донео је 11. октобра 1991. године одлуку, коју је послао свим епархијама СПЦ, да се почне са прикупљањем докумената и сведочењима о страдању српског народа током Другог светског рата.

Тадашњи Епископ рашко-призренски Артемије (Радосављевић) о овоме је својим актом обавестио подручно свештенство и монаштво, уз препоруку да се сва документација поводом овога шаље у Призрен (седиште Епархије), а потом Светом Синоду СПЦ у Београд. (Архива Синода СПЦ, *Одлука Синода* бр. 2713/Зап. 1743, од 29. X 1991.г.)

Широм Косова и Метохије, свештеници рашко-призренске Епархије скупљали су сведочења и казивања. (Архива Епархије рашко-призренске, *Епископ рашко-призренски – Свим архијерејским намесницима и ујрвама манастира*, 01.XI 1991.г.)

Међу првим документима Епископу рашко-призренском је стигло сведочење које доносимо у прилогу. Наиме, тадашњи парох косово-пољски протојереј Мирослав Попадић упутио је 17. новембра 1991. године, Епископу рашко-призренском акт, у чијем прилогу доставља сведочење о страдању Срба на Косову и Метохији, свог тадашњег парохијана пензионера Веселин Масловарића. (Архива Епархије рашко-призренске, *Парох косово-пољски – Епископу рашко-призренском*, 17.11.1991.г.)

Документ под насловом *Шиптарски геноцид над Србима са Косова, рајине 1941–1943. године: Љубиће земљу Велике Албаније*, похрањен је међу несређеном грађом архиве Епархије Рашко-призренске, и налази се у фасцикли ЕИР 1991. Документ је писан куцањем машином, латиничним писмом и има шест страна А4 формата. У прилогу рада, доносимо га у свом интергалном облику.

ШИПТАРСКИ ГЕНОЦИД НАД СРБИМА СА КОСОВА, РАТНЕ 1941–1943. ГОДИНЕ

„ЉУБИТЕ ЗЕМЉУ ВЕЛИКЕ АЛБАНИЈЕ“

Априла 1941. године, тек се заратило, а у бившој југословенској војсци велика издаја, паника, смутња и тотално расуло. Из војске дезертирају наоружани Шиптари. Беже и други својим кућама. Немци, Бугари, Талијани, такорећи без јачег отпора надиру и запоседају нашу територију.

Дезертери-војници, шиптарске народности са групама својих сународника, одмах ступише у акцију. Пресретасти су своје некадашње другове из војске, па из заседа убијали и свлачили до голе коже, како би се дочепали одеће, обуће и оружја. Такорећи, сви путеви су били запоседнути који су водили према Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини.

Велики број војника је опљачкан и убијен само зато што су Срби, док према осталима било је толеранције.

Дубоко ми се урезао у сећање слика побијених недужних војника поред пруге на релацији Прилуке-Самодрежа, чија су тела развлачио пси, док је велики број лешева пловио рекама: Лабом, Ситницом и Игром, према мајци Србији.

Екстремно профашистичке групе Шиптара на Косову, током читавог рата вршиле су најсвирепија убиства над недужним народом, примењујући најгнусније

методе притиска и геноцида, од убиства, преко силовања девојака, жена и старица, туче и пребијања људи до папке свих облика и прогона са огњишта.

Ради осветљавања истине наводим непобитно чињенице о геноциду који су шиптарске екстремистичке и профашистичке групе учиниле над Србима и Црногорцима по појединим селима:

Село Дрваре – СО Вучитрн

1. У главо доба ноћи, априла 1941. године, извршен је напад на кућу Алексе и Милана Радуловића, опљачкана стока и том приликом из пушке тешко рањена Миланова супруга Јелка Радуловић у груди и остала до смрти инвалид.

2. Тешко претучен кундацима пушака и кољем Младен Стреличић само зато што је Црногорац.

Село Клисуре – СО Вучитрн

1. Опкољен и ухваћен у својој кући Митар Митровић са својим сином од 16. година, те претучен од комшија шиптарске народности априла 1941. године.

Село Букош – СО Вучитрн

1. Ухваћен у својој кући Нико Гргур, испребијан од стране комшија шиптарске народности кундацима пушака и кољем до те мере да се омотавао јагњећим кожама и био непокретан дужи временски период. Батинан само зато што је Србин.

Село Врница – СО Вучитрн

Априла 1941. године, извршен је напад на кућу Богића Распоповића и Божа Нешића, па су том приликом Шиптари убили:

1. Богића Распоповића, рођеног 1878. године и његовог шеснаестогодишњег сина Чеда Распоповића.

2. Божа Нешића, рођеног 1919. године и његовог брата од 16. година Вукашина Нешића.

Истог месеца 1941. године, извршен је оружани напад на кућу старог Јова Манојловића, са намером да му отму ћерку, али је старина секиром убио једног од нападача, док су други побегли. Нападаци су били из редова албанске, односно шиптарске националности.

Село Мијалић – СО Вучитрн

И у овом селу Шиптари су учинили многа зла и убили:

1. Рајка Лукића, рођеног 1912. године и његову супругу:

2. Ружу Лукић, рођену 1915. године, и њихову ћеркицу од три године:

3. Божану Лукић, рођену 1937. године.

4. Вукојица Попадић, рођен 1900. године, убијен у њиви у јесен 1941. године.

5. Цветко Пестовац, рођен 1903. године, убијен, а његова супруга:

6. Станија Пестовац, рођена 1907. године, тешко рањена и касније подлегла повредама.

Извршен је напад на Луку Пиндовића и том приликом група бандита на челу са Ђељ Реџеџија, насилно одвела Лукина ћерку Косу Пиндовић, девојчицу од 15 година, а мајку Анђу претукли до бесвести, као и старог Луку. Девојчица је касније враћена уз интервенцију немачке војне команде.

Пребијен је и Драго Савић из махале Шапца, па се задуго лечио од батинања.

И Илија Радуловић, није боље прошао, био је ухапшен, па је на име откупа дао 20.000 ондашњих динара, да би спасао голи живот.

Шиштарска банда није мимоишла ни куће: Перована Вујсића, Мила Вукобратовића и Рада Вукобратовића, него их је по ноћи напала и опљачкала сву стоку коју су поседовали.

Село Орловићи – СО Приштина

1. Извршен је ноћни напад на кућу Лазе Шопа, кога су заклали и његовом крвљу напунили шубару, а сву стоку опљачкали и отерали.

Остале мештане тукли без икаквог разлога, само ради уживљавања.

Село Крушевац – СО Приштина

1. Без икаквог разлога пребили су људе батинама и то:

Павла Шћепановића и опљачкали му сву стоку.

Крста Трајковића, Николу Масловарића, Лабуд Беришића, Милоша Дошљака, Милоша Шћепановића, Вуксана Стојановића, и многе друге Србе из села.

Насеље Косово Поље

Косово Поље је за време рата било уточиште многих избеглица из околних села, који су побегли и напустили своја огњишта по притиском Шиштара и дошли да сачувају голе животе својих породица, али је и ово насеље било под влашћу Шиштара и њихових “квестура” па је и ово насеље било изложено разним облицима насиља:

Убијени су:

1. Вукота Јанковић,

2. Малин Јанковић,

3. Саво Радуловић,

4. Ранко Крајиновић,

5. Миленко Зубовић,

6. Бернард Јерић,

7. Душан Букарица,
8. Бошко Савићевић,
9. Душан Бабић,
10. Никола Булатовић,
11. Радоња Булатовић,
12. Бато Ибровчић,
13. Мићо Грубор,
14. Ђорђе Маричић,
15. Крсто Ковачевић, и други чијих се имена тренутно не сећам.

На најсвирепији начин убијен је Андрија Булајић, кога су пребили моткама и кундацима пушака, затим ножем проболи врат, а онда кроз врат завукли кукачу и вукали кроз насеље и одвукли до Приштине, након чега је у болници подлегао. Пре него што је издахнуо КАСТРИРАЛИ су га.

Из заседа су рањени многи:

1. Лука Јованић, који је остао стални инвалид.
2. Пеша Јованић, рањен је као чувар српског гробља-пољак.
3. Благојевић, коме је ампутирана рука и целог века остао инвалид.
4. Тешко је рањена супруга Панте Филиповића, која је нешто касније подлегла ранама. Том приликом је рањен и Алекса Филиповић, али нешто лакше, јер су Шиштари убацили бомбу у кућу, у главо доба ноћи, и том приликом опљачкали му стоку.
5. Славку Маџаревићу, кмету села Косово Поље, ишчупали су брк и део горње усне, а затим тешко претукли, јер је препознао своје коње што су му опљачкали Шиштари, па је пријавио виновнике.

27. јануара 1942. године, шиштарски вулентари спровели су рацију-лов на људе. Том приликом ухватили су 72 мушкарца, спровели их до општине кундачењем. Тамо их стрпали у подрум, а онда једног по једног изводили и батинали и тражили да предају оружје.

У овом багинању и пребијању људи, најгоре су прошли: Марко Животић, Влајко Булајић, Акија Бојанић, Борко Антић, Јован Миковић, Саво Бојанић, Филип Ђапић и Којић, зет Филиповића.

Ови људи су толико претучени да нису могли да оду својим кућама, него су их жене у ћебад однеле. За дуго су се лечили и умотавали у коже од тате закланих јагњади да би ублажили болове. Многи од њих су остали богаљи до краја живота.

Село Враголија, код Косова Поља

1. Светозар Васовић, пресретнут на путу идући за млин Тасића и убијен.

Село Горње Добрево

Убијени: Илија Јовановић и Мирко Самарџић. Први је убијен на путу од млина до куће, а други на путу Косово Поље – Добрево.

Село Кузмин – СО Косово Поље

И мештани овог села Кузмина, памте и никад заборавити неће и не могу, оне тешке ратне тренутке који крвавим словима њихових најдражих, описаше шиштарске злочине. Одмах на почетку рата од стране Арнаута убијени су:

1. Јошић-Недељковић Гвозден, убијен на њиви, са својим сином Златибору, оженим 1922. године.

2. Трајковић Милан, такође је убијен на њиви.

3. Симић Вукадин, убијен иза своје куће на сопственом имању.

4. Милосављевић Трајко, убијен је у својој башти, недалеко од куће.

5. Трајковић Илија, син Миланов, рањен је на њиви истог дана кад му је и отац убијен.

6. Шиштарска посластица је била батинању недужног народа, како би завели лојалност Срба према властима “Велике Албаније” страхопоштовање.

Тако су на Светог Саву, 27. јануара 1942. године, истерали читаво село на улици, па мушкарце једног по једног моткама батинали и захтевали да предају оружје.

Маринковић Јован, који је био жртва овог немилосрдног чина, па је од задобијених последица батинању умро након пар дана.

Село Помазатин – СО Лицљан

Као и многа друга и у овом селу Шиштари су на дан “Велике Суботе” априла 1941. године, убили:

1. Бањеглавић Петра, убијен је у башти, без икаквог повода и разлога.

2. Маревевић Рада, убијен је на сред села у улици, без икаквог разлога.

3. Грубишић Илија, такође убијен на њиви без икаквог разлога.

4. Сурлић Милош, чувар пруге, убијен на дужности поред пруге.

5. Александар-Аца Маровић је такође убијен од Шиштара (као вођа покрета отпора за ово подручје).

6. Насилно је одведена шеснаестогодишња девојка, ћерка Маревевић Рада, звана Која, којој се за свагда губи сваки траг.

Но поред батинању људи у овом селу, Шиштари су вршили и паљевине, запалили су и у пожару је изгорела имовина: Милана Бањеглавића, Душана Бањеглавића и Сава Јакшића.

Село Ариљача

И у овом селу, Шиштари су убијали и пребијали Србе без икаквог разлога, једини разлог је био то што су Срби.

1. Одвели су из куће и убили Мића Ђиласа иза Ариљаче.

2. Божа Радуловића, пребили моткама и тако пребивен подлегао и умро.

3. Крсто Мирјачић, убијен у својој кући, плотунима кроз врата.

Тукли су и зостављали и многе друге Србе из овог села.

Велика Слатина

1. Мато Вучевић, убијен је код Добрања, на путу идући у млин 1941. године.

И у овом селу, као и у свим претходним, хватали су Србе, пљачкали, тукли и прогањали. Српске породице морале су да се селе и беже и да себи траже спас.

Село Врело код Славонског аеродрома

И у овом селу, у току рата, било је доста оних који потражише спас за своју породицу из Кривова, Ариљаче и других мањих засеока.

Одмах на почетку рата, априла месеца 1941. године, група Срба из Кривова и Врела и других засеока, њих 45 организовано су пошли да се ставе на располагање Југословенској војсци ради заустављања надирања фашистичких група. Међутим, та група ненаоружаних цивила била је пресретена код Лесковчића и побијена од стране Шиптара:

1. Биговић Божо (са двојицом синова).
2. Биговић Владо.
3. Биговић Митар.
4. Радоњић Мато.
5. Радоњић Марко.
6. Петојевић Симо.
7. Зораја Миле.
8. Зораја Дане.
9. Безмаревевић Милун.
10. Безмаревевић (отац Милунов) заклан у јаслима, а око 100 оваца отерано.

Село Кривово – СО Липљан

У току рата и ово село је преживело многа зла која су им задали Шиптари и њихова власт “Велике Албаније”. У самом почетку рата из овог села су побијени (сви су побијени из заседе, кад су пошли да помогну у раду на њивама):

1. Поповић Станко са ћерком.
2. Савићевић Новак.
3. Ковач Петар.
4. Савићевић Миливоје.
5. Ковачевић Пеко.
6. Савићевић Михајло (рањен и подлегао повредама).
7. Борозан Милош из Кривова, погинуо у Косову Пољу (распорен ножем).
8. Савићевић Мићо, претучен и касније подлегао повредама.
9. Радуловић Саво из Кривова, тешко рањен у Косову Пољу и подлегао повредама у вагону до Косовске Митровице.

Село Скуланово – СО Липљан

И у овом питомом и мирном селу Шиштари су убили Драга Рајковића, који је чувао стоку испод Добрањског брега! Убијен је само зато што је Србин, одмах на почетку рата 1941. године.

Село Матичане крај Приштине

Србима села Матичана заувек ће остати у незаборавном сећању летњи дан 1943. године, када су за време вршидбе, скупљени мештани села на гумно, а одатле спроведени у Стари виноград, то је место између Матичана, Софалије и Приштине. Људе су побили, тј. избили бајонетима: Николу Станојевића, Кита Васића, Станоја Симића, Ванча Симића, Чедомира Лазића, Љубомира Костић и Станојевића, чијег се имена тренутно не сећам.

Костић Љубомир је после овог масакра давао знаке живота, па је пренет у болницу и кроз 5-6 дана мучења издахнуо.

Остале сељане су батинали у више наврата, па су многи од тих батина имали и теже последице, које су их пратиле до краја живота. Ето како су Шиштари поступали са Србима и у овом селу на домаку града Приштине.

Хајде Рајо, мајку вам српску, кликните и љубите земљу “Велике Албаније”, то су биле речи Шиштара који су колцима ишчупаним из ограда ударали народ да клекну и љубе земљу. А ево како је то било:

6. август 1943. године Девет Југовића

Село је освануло у блокади албанских карабињера, у чијем саставу је био и велику број Шиштара из околних села, засеока и града Приштине.

Рација је почела рано ујутру, па су људи истерани у доњем вешу и кундацима и батинама отерали на збирно место “БРЕГ” у непосредној близини села. Било је око стотинак Срба.

Све окупљене Србе везали су појединачно и батинама присилили да вичу: “Љубим земљу Велике Албаније”. Народ су тукли повађеним колцима из ограда на којима је било и ексера.

Толико су тукли овај недужни српски народ да велики броја није могао да дође кућама, па су их жене носиле у ћебад. Том приликом тучени су: Милош Марковић, Мирко Миључић, Мане Прица, Мићо Прица, Ђуро Прица, Раде Радаковић, Нико Грујић, Раде Рајачић, Алемпије Вукадиновић, Драган Будимировић, Томо Даничић, Милан Милићевић, Раде Милићевић, Максим Милићевић, Видак Милићевић, Ђукан Дракулић, Драган Рапајић, Тоза Грујић, Боговић Грујић, Богомир Миљојковић, Борислав Миљојковић, Милутин Живковић, Миливоје Живковић, Никола Бубало, Видосава Вукадиновић, Ранко Вукадиновић, Трајко Вулић, Божо Милошевић, Марко Влаховић, Мирко Милићевић, Ђукан Радаковић,

Миливоје Стаменковић, Миладин Стаменковић, Радета Стаменковић, Станимир Стаменковић, Манојло Дракулић, Војо Рапајић, Ново Табаковић, Стево Табаковић, Воја Грујић, Вукоје Филиповић, Радојко Филиповић, Велиша Филиповић, Јово Вуковић, Милан Вујовић, Лука Вулић, као и многи други.

Међутим, најгоре су прошли у овом гнусном чину:

1. Новак Марковић, кога су ту на лицу места убили моткама и кољем.
2. Никола Вукша кога су претукли и онако пребијеног бацили на мравињак.

Из заседе у јесен 1943. године, убијен је из заседе од стране комшија Шиптара, Раденко Вукадиновић из Девет Југовића идући из шуме Шарган.

* * *

Ово су само сегменти шиптарског злочина или мрвице “крвавог пира” које су Арнаути-Шиптари учинили над српским и црногорским народом за време Другог светског рата, под окриљем фашистичких окупационих снага.

Нема село, засеока, мањег или већег насељеног места или града на Косову и Метохији у коме Шиптари нису искаљивали свој бес над недужним српским народом, само зато што су Срби или Црногорци, православни.

Податке прикупио и проверио

Веселин (Илије) Масловарић, рођен 13.04.1929. године у селу Дрваре, СО Вучитрн.
Стално насељен у Косову Пољу, улица Леђинова бр. 69.

ИЗВОРИ

Несређена грађа архиве Синода Српске Православне цркве.
Несређена грађа Архиве Епархије рашко-призренске.

ЛИТЕРАТУРА

- Антонијевић 2009, Ненад Антонијевић, *Албански злочини над Србима на Косову и Метохији у Другом светском рату*: документа, 2. измењено и допуњено издање.. Београд: Музеј жртава геноцида.
- Божовић, Вавић 1991, Божовић, Бранислав, Вавић, Милорад, *Сурова времена на Косову и Метохији : квислинзи и колаборација у Другом светском рату*. Београд: Институт за савремену историју: Републички одбор СУБНОР-а, Војноиздавачки и новински центар.
- Јагодић 2013: Милош Јагодић, *Нови крајеви Србије (1912–1915)*. Београд: Филозофски факултет, Београд.
- Јагодић 2016: Милош Јагодић, *Србија и Сјара Србија (1839–1869): наслеђе на јују*, Београд: Evoluta.
- Љушић 2011: Радош Љушић, *Хроника јодјорској села Исјок, део њрви, Вујкина врајта*. Београд: Фреска.
- Љушић 2015: Радош Љушић, *Хроника јодјорској села Исјок, део друиц, Време суровосји*. Београд: Фреска.
- Терзић 2012: Славенко Терзић, *Сјара Србија: Драма једне цивилизације*. Нови Сад, Београд: Православна реч, Историјски институт.

Boban D. Stojković

ENCLOSURE OF THE SUFFERING OF SERBS IN KOSOVO AND METOHIA
DURING THE WORLD WAR SECOND.
*ŠIPTAR GENOCIDE OF SERBS FROM KOSOVO, WAR 1941-1943:
LOVE THE LAND OF GREAT ALBANIA*

SUMMARY

In the enclosure of the paper, we bring the testimony about the Serbs' suffering in Kosovo and Metohia, namely in certain villages in municipalities Vučitrn, Lipljan, Kosovo Polje and Priština. The document is stored in the archives of the Eparchy of Raška Prizren, which has been relocated from Prizren to the Gračanica Monastery since 1999.

Key words: Suffering of Serbs, Kosovo and Metohia, World War Second.